
***POLITYKA I STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POGORZELI***

***PROCEDURY WEWNĘTRZNE REGULUJĄCE
OCHRONĘ DZIECKA PRZED KRZYWDZENIEM***

POGORZELA, 2024

Wprowadzenie	4
Podstawy prawne Polityki i Standardów Ochrony Małoletnich.....	5
Rozdział I.....	6
Objaśnienie terminów	6
Rozdział II	6
Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci	6
Rozdział III	7
1. Ogólne procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka.....	7
2. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popęlnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”	8
3. Plan wsparcia małoletniego.....	8
4. Procedura interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka przez pracownika szkoły	9
5. Procedura interwencji w sytuacji, gdy sprawcą jest osoba ze środowiska rodzinnego.....	10
6. Procedura interwencji w przypadku przemocy rówieśniczej.....	11
7. Procedura interwencji w przypadku ujawnienia cyberprzemocy	12
8. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez rodzica innego ucznia lub osobę współpracującą ze szkołą.....	13
Rozdział IV	14
1. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich	14
2. Zachowania niedozwolone wobec małoletnich.....	14
3. Zachowania niedopuszczalne w sieci i poza godzinami pracy.....	15
4. Odpowiedzialność	15
Rozdział V	16
Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w szkole	16
Rozdział VI.....	16

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu	16
Rozdział VII.....	17
Sposób dokumentowania wypełniania obowiązku kontroli pracowników przed dopuszczeniem do pracy z małoletnimi w zakresie spełniania przez nich warunków niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.....	17
Rozdział VIII	19
Zasady określające zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposoby dokumentowania tej czynności.....	19
Rozdział IX.....	20
Zasady monitorowania i weryfikowania standardów ochrony małoletnich	20
Rozdział X	21
Zasady i sposób udostępniania personelowi, małoletnim i ich opiekunom polityki do zaznajomienia i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów	21
Rozdział XI.....	22
1.Przepisy końcowe	22
2. Załączniki.....	24
Załącznik nr 1	24
Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci	24
Załącznik nr 2	28
Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa	28
Załącznik nr 3	29
KARTA PRZEBIEGU INTERWENCJI.....	29
Załącznik nr 4.....	30
Oświadczenie	30
Załącznik nr 5	31
OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI.....	31
Załącznik nr 6.....	32
OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA.....	32
Załącznik Nr 7	33
UPOWAŻNIAM	33

Załącznik Nr 8	34
Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich	34
Załącznik nr 9.....	35
Monitoring Standardów	35
Załącznik nr 10	37
Księga zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.....	37

Priorytetem wszystkich czynności podejmowanych przez całą społeczność naszej szkoły jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie, poprzez wspieranie go w rozwoju i rozpoznawanie jego potrzeb. Mając na uwadze, że dziecko wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony przed krzywdzeniem, został stworzony niniejszy dokument.

Celem opracowania „Polityki i Standardów Ochrony Małoletnich” jest zapewnienie uczniom Szkoły Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Pogorzeli warunków do nauki oraz rozwoju w atmosferze empatii, życzliwości, szacunku i akceptacji. Pracownicy szkoły traktują każde dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Standardy uwzględniają również specyfikę pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec uczniów przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel szkoły i inne osoby dorosłe realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych szkoły oraz swoich kompetencji. Dokument ten obowiązuje wszystkich pracowników, wolontariuszy, praktykantów oraz osoby współpracujące z placówką. Zawiera on procedury opracowane w celu ochrony praw i ochrony dziecka przed krzywdzeniem.

Krzywdzenie dzieci to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja Światowej Organizacji Zdrowia, WHO). Obowiązkiem osoby, która dowiaduje się, że dziecko jest krzywdzone jest zareagowanie i zatrzymanie krzywdzenia.

Interwencja prawna rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Działania te zapobiegają krzywdzeniu dziecka i spowodują wyciągnięcie odpowiedzialności w stosunku do sprawcy, a przede wszystkim wesprą dziecko i rodzinę w sytuacji kryzysu.

Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Pogorzeli opracowała następujące standardy:

1. Placówka ustanowiła i wprowadziła w życie politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem i zapewnienie im bezpieczeństwa.

2. Placówka monitoruje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.
3. Placówka zapewnia swoim pracownikom edukację w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia.
4. Placówka oferuje dzieciom edukację w zakresie praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.
5. Placówka zapewnia dostępność do informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach krzywdzenia dziecka lub zagrożenia dziecka przemocą czy wykorzystywaniem.
6. Placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci.

Standardy ochrony dzieci to zasady, których przyjęcie sprawia, że dana placówka jest bezpieczna dla dzieci. To zestaw wytycznych, które wspierają tworzenie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w naszej szkole.

Podstawy prawne Polityki i Standardów Ochrony Małoletnich

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606)
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.)
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982r., (Dz.U. 2014.382, t.j.)
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 20 września 2005 r., (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011.209.1245) (Dz. U. 2005.180.1493 z późn.zm.)
- Ustawa o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r., (Dz. U. 2014.1182, t.j. z późn. zm) – zakres regulacji dotyczących ochrony danych osobowych dziecka
- Statut Szkoły Podstawowej im. A. Mickiewicza w Pogorzeli
- Program Wychowawczo- Profilaktyczny Szkoły Podstawowej im. A. Mickiewicza w Pogorzeli
- Procedury działań wychowawczych, profilaktycznych oraz interwencyjnych wobec uczniów ich rodziców/ opiekunów prawnych obowiązujących w Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Pogorzeli.

Rozdział I

Objaśnienie terminów

Pracownikiem szkoły jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.

Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.

Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.

Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.

Osoba odpowiedzialna za Internet to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie szkoły oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.

Osoba odpowiedzialna za Politykę i Standardy Ochrony Małoletnich, to wyznaczony przez Dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad realizacją Polityki i Standardów Ochrony Małoletnich.

Dane osobowe dziecka, to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział II

Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

Pracownicy szkoły posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.

W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownik szkoły przekazuje

uzyskane informacje wychowawcy, wskazanej w procedurze osobie oraz Dyrektorowi placówki.

Dyrektor powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny, który dokonuje diagnozy sytuacji.

Pedagog podejmuje rozmowę z rodzicami dziecka przekazując informacje dotyczące oferty wsparcia ze strony szkoły lub innych instytucji mających na celu pomoc rodzinie i dziecku. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka poprzez codzienne obserwacje, rozmowy z dzieckiem, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę dziecka, aż do stwierdzenia braku jakichkolwiek czynników ryzyka.

Rozdział III

1. Ogólne procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, pracownik ma obowiązek:

- wezwać pogotowie, jeżeli wystąpiło poważne uszkodzenie ciała, lub skonsultować się z pielęgniarką, jeżeli uszkodzenie nie wymaga natychmiastowej interwencji pogotowia;
- poinformować o zdarzeniu, lub swoich podejrzeniach co do krzywdzenia małoletniego Dyrektora szkoły;
- sporządzić notatkę służbową opisującą zdarzenie, w szczególności przyczynę wystąpienia podejrzenia o krzywdzeniu małoletniego.

Powiadamiając Dyrektora o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego pracownik:

- przedstawia formy i okoliczności krzywdzenia, które udało mu się ustalić lub których wystąpienie podejrzewa;
- informuje o zachowaniach i wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie krzywdzenia;

W przypadku, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia wobec małoletniego przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wskazanych:

- Dyrektor szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury, realizując obowiązek wynikający z art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.);
- Dyrektor podejmuje niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do

ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, o ile miało ono miejsce na terenie szkoły.

Dyrektor składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury korzystając z wzoru stanowiącego Załącznik nr 2 do niniejszej procedury.

Każdy zgłoszony przypadek krzywdzenia dziecka jest monitorowany.

Podjęmowane w ramach interwencji działania muszą być przeprowadzone z zapewnieniem dziecku poczucia bezpieczeństwa i poszanowaniem jego godności.

Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

2. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”

Dyrektor szkoły wyznacza pedagogów na osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę ucznia oraz zawiadamiania sądu rodzinnego i nieletnich.

W przypadku podjęcia przez personel szkoły informacji, że dziecko może być krzywdzone, osoba ujawniająca sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację osobie, o której mowa w ust. 1, która sporządza kartę dokumentowania zdarzeń. Dalsze postępowanie realizowane jest zgodnie z odrębnymi procedurami.

Osobą odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” (wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”) jest osoba wskazana w ust. 1 i/lub nauczyciel – wychowawca znający sytuację domową małoletniego.

W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców, ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie MGOPS oraz/lub sądu rodzinnego i nieletnich, celem wglądu w sytuację rodziny.

W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112.

Wszyscy pracownicy szkoły, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków

służbowych podjęty informację o krzywdzeniu ucznia lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

3. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego

W razie ujawnienia krzywdzenia małoletniego Dyrektor wraz z wybranym przez siebie zespołem opracowuje plan wsparcia małoletniego.

Wsparcie obejmuje przede wszystkim współpracę z instytucjami pomocowymi, policją i prokuraturą, jak również objęcie małoletniego pomocą psychologiczną w placówce.

4. Procedura interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka przez pracownika szkoły

W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika szkoły Dyrektor wzywa na rozmowę osobę podejrzaną o krzywdzenie i informuje ją o podejrzeniu. Celem rozmowy jest wyjaśnienie sytuacji, poznanie wersji wydarzeń pracownika, analiza zebranych danych oraz ustalenie dalszych działań mających na celu uchronienie dzieci przed ryzykiem powtórzenia się problemu (np. zawarcie kontraktu z pracownikiem).

Z przeprowadzonej rozmowy Dyrektor sporządza protokół.

Jeśli pracownik szkoły nie przestrzega warunków kontraktu, wówczas Dyrektor podejmuje w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko działania wynikające z Karty Nauczyciela (w przypadku, gdy pracownik jest nauczycielem) lub z kodeksu pracy (w przypadku pracowników niepedagogicznych).

W sytuacji, gdy pracownik jest podejrzany o znęcanie fizyczne, psychiczne, wykorzystywanie seksualne lub inne przestępstwo na szkodę dziecka, Dyrektor niezwłocznie zgłasza na policję lub do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. /Załącznik nr 2/.

Dyrektor szkoły wzywa rodziców dziecka i informuje ich o zaistniałej sytuacji.

Pedagog odbywa rozmowę z dzieckiem, po której wraz z wychowawcą klasy przygotowuje plan pomocy dziecku, który powinien zawierać wskazania:

- jakie działania podejmie szkoła w celu zapewnienia mu poczucia bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji,
- skierowania dziecka do specjalistycznej placówki, jeżeli istnieje taka potrzeba,
- rozmowa z psychologiem,

- szczególne uwrażliwienie na zachowanie, wygląd i samopoczucie dziecka.

Plan pomocy dziecku jest przedstawiony przez pedagoga w obecności wychowawcy klasy rodzicom/opiekunom prawnym dziecka z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.

Wychowawca klasy monitoruje przebieg realizacji planu i jego skutków względem dziecka.

Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji stanowiącą Załącznik nr 3.

Kartę załącza się do dokumentacji pedagoga.

5. Procedura interwencji w sytuacji, gdy sprawcą jest osoba ze środowiska rodzinnego

W sytuacji podejrzenia wystąpienia krzywdzenia dziecka w rodzinie Dyrektor zleca pedagogowi i wychowawcy klasy obserwację dziecka i sporządzenie diagnozy jego sytuacji szkolnej i rodzinnej.

Pedagog (lub wychowawca) przeprowadza rozmowę z dzieckiem oraz z osobą zgłaszającą fakt krzywdzenia dziecka.

W przypadku potwierdzenia podejrzeń Dyrektor powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny, w skład którego wchodzi pedagog i wychowawca klasy. Zespół ten opracowuje plan pomocy dziecku oraz monitoruje jego realizację.

Dyrektor, wychowawca i pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowę z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka.

W sytuacji, gdy krzywdzenie dziecka dotyczy przemocy fizycznej lub psychicznej, lub gdy jeden z rodziców dopuścił się przestępstwa na szkodę dziecka, rozmowa powinna odbyć się z rodzicem, który nie stosuje przemocy. W sytuacji, gdy oboje rodzice stosują przemoc, rozmowa powinna odbyć się z dorosłą osobą spokrewnioną z dzieckiem.

Jeżeli z rozmowy wynika, że dziecko jest krzywdzone w środowisku rodzinnym, Dyrektor:

- uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”,
- lub zgłasza zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na policję,
- lub składa wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rejonowego (Wydział Rodzinny i Nieletnich).

Jeżeli z rozmowy wyraźnie nie wynika, że dziecko jest krzywdzone, Dyrektor ustala z rodzicami zasady dalszej współpracy dla dobra dziecka (kontrakt). Jeśli rodzice nie będą się z niego wywiązywać lub nie będą zainteresowani współpracą, wówczas Dyrektor kieruje

wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka do sądu rodzinnego.

W przypadku stwierdzenia, że dobro dziecka jest zagrożone, np. dziecko jest zaniedbywane, podczas rozmowy z rodzicami Dyrektor informuje ich o skutkach negatywnych działań lub zaniechań wobec dziecka oraz ustala plan dalszej współpracy rodziny i szkoły dla dobra dziecka. Gdy rodzice nie stosują się do ustaleń lub nie są zainteresowani współpracą, Dyrektor szkoły kieruje wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny.

W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka Dyrektor szkoły nie ma obowiązku spotykania się ze sprawcą czynu zabronionego. Priorytetową sprawą jest natomiast zabezpieczenie bezpieczeństwa dziecka. Prawnym obowiązkiem Dyrektora szkoły jest niezwłoczne zgłoszenie podejrzenia popełnienia przestępstwa na policję lub pisemnego powiadomienia prokuratury.

Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji stanowiącą Załącznik nr 3.
Kartę załącza się do dokumentacji pedagoga.

6. Procedura interwencji w przypadku przemocy rówieśniczej

Osoba podejrzewająca/będąca świadkiem krzywdzenia dziecka w szkole przez rówieśników zgłasza problem wychowawcy klasy.

Wychowawca przeprowadza dokładną rozmowę z osobą poszkodowaną oraz ze sprawcą przemocy, a także jej świadkami.

Następnie wychowawca opracowuje plan pomocowy dla dziecka krzywdzonego oraz dla sprawcy przemocy i zespołu klasowego, by wyeliminować zachowania niepożądane w grupie.

O zaistniałej sytuacji wychowawca informuje rodziców ofiary oraz sprawcy przemocy.

W przypadku bardziej skomplikowanym wychowawca powinien zgłosić problem do pedagoga i Dyrektora szkoły.

Wychowawca klasy lub inna osoba, która była świadkiem przemocy rówieśniczej, sporządza notatkę służbową na temat zdarzenia.

Dyrektor powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny, w skład którego mogą wchodzić: wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły oraz inni pracownicy szkoły, którzy znają problem i mogą przyczynić się do jego rozwiązania.

Wychowawca klasy lub pedagog przeprowadza rozmowę z ofiarą przemocy, jej sprawcą oraz ze świadkami.

Na podstawie uzyskanych informacji Szkolny Zespół Interwencyjny tworzy plan pomocy dla ofiary przemocy oraz plan naprawczy dla sprawcy oraz monitoruje ich realizację. Dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami sprawcy przemocy, podczas której przedstawia rodzicom plan naprawczy oraz informuje o konsekwencjach dla ich dziecka przewidzianych w Statucie szkoły.

W sytuacji, gdy plan naprawczy nie przynosi oczekiwanego rezultatu, a sprawca przemocy nie ma ukończonego 13 r.ż. oraz jego rodzice nie współpracują ze szkołą, lub pojawi się przekonanie, że zachowanie dziecka wynika z negatywnego wpływ środowiska rodzinnego dziecka (np. jest ono ofiarą przemocy), wówczas Dyrektor szkoły występuje do sądu rodzinnego i nieletnich z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny. Gdy sprawca przemocy przejawia objawy demoralizacji, wówczas Dyrektor szkoły może zgłosić sprawę na policję lub do sądu rodzinnego i nieletnich.

W przypadku, gdy sprawca krzywdzenia ma ukończone 13 lat, a nie ma ukończonych 17 lat i dopuścił się czynu karalnego (wszystkie czyny opisane w kodeksie karnym, które nie mogą być uznane za przestępstwo ze względu na wiek sprawcy) Dyrektor szkoły ma obowiązek zgłoszenia sprawy na policję lub do sądu rodzinnego i nieletnich.

Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji stanowiącą Załącznik nr 3 .

Kartę załącza się do dokumentacji pedagoga.

7. Procedura interwencji w przypadku ujawnienia cyberprzemocy

Uczeń, który stał się ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy (wyśmiewania, poniżania uczestników społeczności szkolnej przy użyciu technologii cyfrowych, obraźliwych komentarzy, rozpowszechniania wizerunku, manipulowania zdjęciami itp.), powinien zgłosić sytuację do wychowawcy klasy lub pedagoga. Zgłoszenia może dokonać także świadek cyberprzemocy.

Przedstawiciel personelu, do którego dotarła informacja, próbuje ustalić okoliczności zdarzenia, zebrać dowody w postaci zrzutów ekranu, wiadomości, komentarzy, zdjęć, adresów stron internetowych. Zebrane materiały przekazywane są dyrekcji szkoły i pedagogowi, którzy wypełniają Kartę przebiegu interwencji.

O zdarzeniu poinformowani zostają rodzice, którzy wspólnie z administratorem sieci i koordynatorem ds. Standardów ustalają, czy sytuacja wymaga powiadomienia organów ścigania i czy odpowiedzialnym za to będzie rodzic czy szkoła.

Pedagog udziela pomocy psychologiczno – pedagogicznej ofierze, wyjaśniając również rolę szkoły w przeciwdziałaniu zjawisku cyberprzemocy i kolejne etapy postępowania szkoły.

Jeśli sprawcą jest uczeń szkoły, pedagog powinien przeprowadzić z nim rozmowę, w wyniku której ustali, czy istnieją przesłanki do zgłoszenia sprawy do sądu rodzinnego i nieletnich lub Policji (przestępstwa ścigane z urzędu), czy wystarczające będzie zastosowanie kar statutowych.

Pracownik mający wiedzę o zdarzeniu dotyczącym cyberprzemocy wobec dziecka informuje o tym fakcie wychowawcę klasy, pedagoga lub Dyrektora placówki.

Wychowawca klasy lub pedagog we współpracy z osobą odpowiedzialną za Internet na terenie szkoły:

- zabezpiecza dowody,
- podejmuje działania w celu ustalenia sprawcy,
- przeprowadza rozmowę z poszkodowanym uczniem udzielając mu wsparcia i porady,
- przeprowadza rozmowę ze sprawcą, której celem jest nakłonienie do usunięcia materiału z sieci oraz uświadomienie konsekwencji takiego działania,
- informuje opiekunów dziecka poszkodowanego i sprawcy o zaistniałej sytuacji,

w razie potrzeby proponuje pomoc psychologiczną obojgu dzieciom.

Jeśli istnieje konieczność podjęcia długofalowych działań wobec sprawcy cyberprzemocy, należy powołać Szkolny Zespół Interwencyjny, który przygotowuje plan naprawczy.

W przypadku powtarzania się cyberprzemocy lub rażącego naruszenia godności dziecka Dyrektor szkoły przekazuje sprawę policji lub sądowi rodzinnemu i nieletnich. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji.

Kartę załącza się do dokumentacji pedagoga.

8. Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez rodzica innego ucznia lub osobę współpracującą ze szkołą

Osoba będąca świadkiem krzywdzenia dziecka przez rodzica innego ucznia/osobę współpracującą ze szkołą, zgłasza problem pedagogowi lub Dyrektorowi szkoły.

Dyrektor i pedagog przeprowadzają rozmowę z rodzicem innego ucznia na temat zdarzenia. Rodzic zostaje pouczony, że jeżeli ma zastrzeżenia do zachowania dziecka, którego dotyczyło zdarzenie, to ma prawo rozmawiać na ten temat tylko i wyłącznie z osobami dorosłymi, tzn. z rodzicami tego dziecka, dyrektorem, nauczycielem, pedagogiem lub

wychowawcą.

Niedopuszczalne jest stosowanie wszelkiego rodzaju agresji słownej i fizycznej wobec dziecka.

O zaistniałym fakcie krzywdzenia dziecka oraz o rozmowie przeprowadzonej przez dyrektora i pedagoga z rodzicem innego ucznia, który dokonał krzywdzenia, zostają powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie tego dziecka.

Krzywdzonemu dziecku zostaje udzielone wsparcie wychowawcy i pedagoga.

W przypadku, gdy sytuacja powtórzy się, Dyrektor szkoły powiadamia o tym fakcie policję. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji stanowiącą Załącznik nr 3. Kartę załącza się do dokumentacji pedagoga.

W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) Dyrektor szkoły powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny, w skład którego mogą wejść: pedagog, wychowawca dziecka, dyrektor placówki, inni członkowie personelu mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej okreśłani jako: zespół interwencyjny).

Zespół Interwencyjny sporządza plan pomocy dziecku na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu informacji.

W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół Interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.

Rozdział IV

1. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich

Podstawową zasadą między małoletnim a personelem szkoły jest działanie dla dobra ucznia.

Personel szkoły traktuje dziecko małoletnie z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby.

Personel działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych szkoły oraz

swoich kompetencji.

Niedopuszczalne jest podejmowanie jakichkolwiek czynności niedozwolonych określonych w niniejszej procedurze, w jakiegokolwiek formie.

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, pedagogicznych i niepedagogicznych, stażystów, praktykantów i wolontariuszy.

Osoby wyżej wymienione obowiązane są do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe. Szczególną troską otoczeni powinni być uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Osoby wyżej wymienione obowiązane są do działania w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.

2. Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

W relacji personelu z małoletnimi uczniami niedopuszczalne jest w szczególności: stosowanie wobec ucznia przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby); zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie uczniów; podnoszenie głosu, krzyczenie na uczniów, wywoływanie u nich lęku w sytuacji innej niż wynikająca z zagrożenia bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci; ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczniów; zachowywanie się w obecności uczniów w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej; nawiązywanie z uczniem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, ani składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, gestów oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę; faworyzowanie uczniów; utrwalanie wizerunku dziecka dla celów prywatnych poprzez filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie.

Zakaz ten obejmuje także umożliwienie utrwalenia wizerunków małoletnich osobom trzecim (wyjątkiem jest utrwalanie wizerunku na potrzeby szkoły, na podstawie zgody udzielonej przez rodziców/prawnych opiekunów); proponowanie uczniom alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z uczniami lub w ich obecności; zapraszanie uczniów do swojego miejsca zamieszkania.

3. Zachowania niedopuszczalne w sieci i poza godzinami pracy

Nie jest dozwolone nawiązywanie kontaktów z małoletnimi uczęszczającymi do szkoły poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.

Nie jest dozwolone utrzymywanie kontaktów towarzyskich z małoletnimi uczęszczającymi do szkoły za pośrednictwem szeroko rozumianych sieci komputerowych i zewnętrznych aplikacji. Dopuszczalną formą komunikacji z małoletnimi i ich rodzicami lub opiekunami jest kanał służbowy (telefon, e- dziennik).

Z inicjatywy rodziców i za ich zgodą mogą być tworzone szkolne grupy w mediach społecznościowych, służące tylko i wyłącznie sprawom klasowym, szkolnym, kółkom zainteresowań, zajęciom sportowym.

4. Odpowiedzialność

Złamanie zasad wymienionych w przedmiotowej procedurze jest podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej lub karnej.

Rozdział V

Zasady ochrony danych osobowych oraz wizerunku dzieci w szkole

Szkoła zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Szkoła, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.

W szkole na początku roku szkolnego pozyskiwane są pisemne zgody rodziców i uczniów na publikację wizerunku uczniów na potrzeby dokumentacji fotograficznej działań podejmowanych przez placówkę. W miarę możliwości fotografowane są grupy uczniów, a nie pojedyncze osoby.

Pracownikom szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie szkoły bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

W celu uzyskania zgody, o której mowa powyżej, wychowawca może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.

Upublicznienie przez szkołę wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 7, powinna zawierać informację, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na facebook-u w celach promocyjnych).

Rozdział VI

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu

Szkoła, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

Na terenie szkoły dostęp dziecka do Internetu możliwy jest pod nadzorem członka personelu szkoły na informatyce, edukacji informatycznej, zajęciach świetlicowych, pozalekcyjnych na sprzęcie będącym w posiadaniu szkoły np. laptopy, tablice interaktywne. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

Nauczyciel czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas lekcji.

W miarę możliwości osoba odpowiedzialna za Internet przeprowadza z dziećmi cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu przy komputerach.

Osoba odpowiedzialna za Internet zapewnia, by sieć internetowa placówki była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie.

Wymienione w ust. 1. oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonego pracownika szkoły w miarę potrzeb.

Wyznaczona przez Dyrektora szkoły osoba, przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach, podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony członek personelu stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.

Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczona do nadzoru nad komputerami osoba, przekazuje Dyrektorowi szkoły, które aranżuje dla dziecka rozmowę z pedagogiem.

Pedagog przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy pedagog uzyska informację, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w rozdziale dotyczącym procedur interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka.

Rozdział VII

Sposób dokumentowania wypełniania obowiązku kontroli pracowników przed dopuszczeniem do pracy z małoletnimi w zakresie spełniania przez nich warunków niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

Standardem jest rekrutacja pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych

odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym stosunek do wartości podzielanych przez szkołę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.

Szkoła dba, aby osoby w niej zatrudnione – zarówno pracownicy pedagogiczni, jak i niepedagogiczni, w tym osoby pracujące na podstawie umowy-zlecenia oraz wolontariusze, stażyści i praktykanci, posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz nie stanowili dla nich zagrożenia.

W każdym przypadku szkoła musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia, tj, imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia oraz dane kontaktowe osoby zatrudnianej.

Zgodnie z art. 21 Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym osoba zatrudniająca przed zawarciem umowy sprawdza kandydata w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (dostęp: rps.ms.gov.pl, po założeniu profilu placówki). Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru, a figurowanie w Rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.

Pracodawca jest zobowiązany do domagania się od osoby zatrudnianej lub od innej osoby (wolontariusza, praktykanta i in.) przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole, zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii.

Kandydat/kandydatka składa oświadczenia o posiadaniu przez niego/nią pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych; o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych zgodnie ze wzorem z Załącznika nr 4.

Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy Załącznik 5 i Załącznik 6: informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów; pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska.

Dopuszczalne jest przedłożenie przez kandydata pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia, że prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności i/lub nie prowadzi rejestru karnego oraz oświadczenia, że nie był(-a) w tym państwie prawomocnie skazany(-a).

O zawieraniu oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia świadczy zawarta w ich treści klauzula: „Jestem świadomy(-a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, która zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Oświadczenia, wydruki z rejestrów i zaświadczenia z KRK dołączane są do części A akt osobowych pracownika lub do dokumentacji wolontariusza/ praktykanta. W przypadku danych z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, wystarczającym jest wydruk strony internetowej, na której widnieje komunikat, że sprawdzana osoba nie figuruje w Rejestrze.

Rozdział VIII

Zasady określające zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposoby dokumentowania tej czynności

Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich jest dyrekcja szkoły. Dyrektor może upoważnić wyznaczoną przez siebie osobę do przygotowania personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich. Wzór upoważnienia został określony w Załączniku nr 7 do niniejszej procedury.

Szkolenia, o których mowa w ust. 2, są organizowane raz w roku, w terminie wskazanym przez dyrektora.

Osoba, o której mowa w ust. 1, zapoznaje pracowników ze standardami ochrony małoletnich oraz odbiera od każdego zatrudnionego pracownika oświadczenia o zapoznaniu się ze standardami ochrony małoletnich, obowiązującymi w placówce. Wzór oświadczenia

pracownika został określony w Załączniku nr 8 do niniejszej procedury.

Pracownicy nowo zatrudnieni w placówce są zapoznawani ze standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie, o którym mowa w ust. 4.

Osoba, o której mowa w ust. 1 bierze udział w rekrutacji pracowników i w jej trakcie ocenia przygotowanie kandydata do pracy z dziećmi małoletnimi.

Osoba, o której mowa w ust. 1 jest odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia.

Szkoła opracowuje w formie przystępnej dla uczniów wersję skróconą Standardów Ochrony Małoletnich. Wersja ta jest przedstawiana uczniom na godzinach wychowawczych i upubliczniona w miejscu dostępnym dla uczniów w szkole.

Rozdział IX

Zasady monitorowania i weryfikowania standardów ochrony małoletnich

Wprowadzanie i realizacja standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem powinny być monitorowane przez wszystkich pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu ds. opracowania standardów i procedur ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, m.in. poprzez obserwację, badania ankietowe, umożliwienie społeczności szkolnej przekazywanie informacji w sposób poufny i zaufany.

Standardy podlegają monitorowaniu i modyfikowaniu podczas bieżącej pracy (wg potrzeb szkoły) i obowiązkowej weryfikacji co 2 lata.

Weryfikację przeprowadza zespół ds. opracowania standardów ochrony małoletnich, który ustala: sposoby weryfikacji (np. badania ankietowe – Załącznik nr 9, wywiad, rozmowy, uwzględnione wnioski z monitorowania), terminy jej przeprowadzenia, we współpracy z pracownikami, uczniami i rodzicami, a także innymi osobami, instytucjami (wg potrzeb), wnioski z przeprowadzonej weryfikacji (które powinny zostać udokumentowane pisemnie i przedstawione pracownikom, uczniom, rodzicom) stanowią wytyczne do podniesienia jakości procedur i działań.

Zmodyfikowane dokumenty zostają zamieszczone na stronie szkoły, przyjętym miejscu

ogłoszeń, przedstawione pracownikom, małoletnim i rodzicom, co zostaje udokumentowane w sposób przyjęty przez Dyrektora.

Każdy ujawniony lub zgłoszony incydent lub zdarzenie zagrażające dobru małoletniego, na temat którego placówka posiada wiedzę, zostaje odnotowany w księdze zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu, której wzór stanowi Załącznik nr 10 do niniejszej procedury.

Każdorazowy wpis do księgi zdarzeń zagrażających dobru małoletniego uruchamia procedurę przeglądu i aktualizacji standardów ochrony małoletnich.

Rozdział X

Zasady i sposób udostępniania personelowi, małoletnim i ich opiekunom polityki do zaznajomienia i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów

Wszelkie procedury i dokumenty związane z wprowadzeniem Standardów są udostępniane personelowi, małoletnim i ich rodzicom podczas zapoznawania i zobowiązania do stosowania (zgodnie z poniższymi zasadami), a następnie na żądanie w dowolnym momencie. Dokumenty te można również znaleźć na stronie internetowej szkoły.

Wersja skrócona Standardów (dla małoletnich) dostępna jest na tablicy ogłoszeń na korytarzu szkolnym oraz w gabinecie pedagogów.

Każdy pracownik ma obowiązek zapoznać się ze Standardami po zawarciu umowy o pracę, a fakt zapoznania się i przyjęcia do stosowania poświadcza podpisem na liście dostępnej w dziale kadr oraz poprzez złożenie do akt osobowych oświadczenia.

Rodzice/opiekunowie uczniów zapoznawani są ze Standardami podczas zebrań z rodzicami, każdorazowo na początku roku szkolnego. Zapoznanie się z wyżej wymienionymi dokumentami każda osoba potwierdza swoim podpisem, złożonym na liście obecności lub na oświadczeniu dostarczonym do wychowawcy klasy w przypadku nieobecności rodzica na wywiadówce, w ciągu 7 dni od przekazania przez wychowawcę za pośrednictwem e-dziennika informacji o konieczności zapoznania się ze Standardami.

Uczniowie zapoznawani są ze Standardami podczas jednych z zajęć z wychowawcą realizowanych w miesiącu wrześniu każdego roku. Za potwierdzenie faktu zaznajomienia się z

dokumentami służy lista obecności na zajęciach, podczas których te procedury były omawiane. Treść oświadczenia dla personelu, rodziców/opiekunów i uczniów stanowi Załącznik nr 8 do Standardów.

Wicedyrektor szkoły wraz z zespołem do opracowania standardów ochrony małoletnich w szkole na bieżąco monitorują i okresowo weryfikują zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci, dokonując co najmniej raz na dwa lata oceny Standardów, by dostosować je do aktualnych potrzeb i obowiązujących przepisów. Wnioski z przeprowadzonej oceny są dokumentowane w formie notatek służbowych, a zmiany w Standardach wprowadzane są aneksami, po uzyskaniu akceptacji dyrekcji szkoły.

Osoby, o których mowa ust. 7 przeprowadzają wśród pracowników, rodziców i uczniów minimum raz na dwa lata ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów, a następnie dokonują analizy jakościowej i ilościowej badania ankietowego i sporządzają na tej podstawie sprawozdanie z monitoringu. Sprawozdanie przekazywane jest dyrektorowi szkoły.

Wprowadzone zmiany w Standardach zatwierdza i przedstawia pracownikom, rodzicom i uczniom, Dyrektor szkoły.

Rozdział XI

1. Przepisy końcowe

Standardy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia zarządzenia.

Ogłoszenie następuje poprzez zamieszczenie Standardów na stronie internetowej szkoły, wywieszenie na gazecie szkolnej na holu i korytarzach oraz w gabinecie pedagoga, również w wersji skróconej przeznaczonej dla małoletnich.

Rodzice/opiekunowie prawni małoletnich są informowani o adresie strony internetowej placówki, o której mowa w ust. 1 przy zapisywaniu dziecka do szkoły oraz podczas zebrania z wychowawcą.

Obowiązkiem rodziców/opiekunów prawnych jest zaznajomienie się ze standardami i wynikającymi z nich zasadami ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

2. Załączniki

Załącznik nr 1

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

Aby zapobiegać krzywdzeniu dzieci bardzo ważne jest zwracanie uwagi na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci to nie to samo, co symptomy (objawy) wskazujące na krzywdzenie. Są to czynniki, które mogą współwystępować lub poprzedzać przemoc wobec dziecka. Umiejętne rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka pozwala ograniczyć ryzyko wystąpienia przemocy wobec dzieci.

Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka to wybrane informacje na temat warunków sytuacji/sposobu funkcjonowania rodziny sprzyjające krzywdzeniu dzieci w danej rodzinie. Analizuje się i ocenia czynniki leżące po stronie samego dziecka, rodziców i rodziny jako całości.

Zasady związane z rozpoznawaniem i reagowaniem na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci uwzględniają:

- Edukację personelu na temat czynników ryzyka krzywdzenia dzieci.
- Działania podejmowane przez placówkę w celu monitorowania czynników ryzyka krzywdzenia dzieci.
- Reagowanie na zidentyfikowane czynniki ryzyka. Zgłaszanie sytuacji związanych z krzywdzeniem dzieci.

Definicje

Światowa Organizacja Zdrowia wskazuje, że krzywdzeniem jest każde zamierzone niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub beczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

Dokument ten reguluje procedury ochrony dzieci przed krzywdzeniem, rozpoznawanie i reagowanie na niepokojące sytuacje w określony procedurami sposób postępowania. Ilekroć w niniejszych procedurach jest mowa o:

krzywdzeniu dziecka należy rozumieć - każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja WHO). Krzywdzenie dzieci to też beczynność społeczeństwa

lub instytucji, a także rezultat takiej bezczynności, który ogranicza równe prawa dzieci i zakłóca ich optymalny rozwój. Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia dziecka:

przemoc psychiczna - przymus, groźby, obrażanie, wyzywanie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, krzyczenie, wyśmiewanie, lekceważenie, karanie ciszą/milczeniem, izolacja, itd.

przemoc fizyczna - szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, przypalanie papierosem, bicie ręką przy użyciu przedmiotów, klapsy, stosowanie nadmiernej siły przy przytrzymywaniu Dziecka, itd.

przemoc seksualna - gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, przekraczanie granic fizyczności dziecka, dotyk bez zgody, itd.

przemoc ekonomiczna - unikanie płacenia alimentów, zakazywanie członkowi rodziny pracy lub edukacji w celu zdobycia zatrudnienia, przywłaszczanie do swoich celów wspólnych środków na utrzymanie rodziny, itd.

zaniedbanie - głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza (gdy tego wymaga), brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania zainteresowania, w jaki sposób dziecko spędza wolny czas, jakie ma zainteresowania, problemy oraz potrzeby,

alienacja rodzicielska - ograniczenie kontaktu i izolowanie dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek, przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica;

cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.

przemoc domowa - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Wykorzystywanie seksualne dziecka, to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa.

Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy.

Zgodnie z art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.) instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Ważne sygnały

Pracownicy szkoły zwracają szczególną uwagę na występowanie w zachowaniu małoletniego sygnałów świadczących o krzywdzeniu, w szczególności o możliwości popełnienia przestępstwa wskazanego w § 2. Uwagę pracownika powinny zwrócić przykładowo następujące zachowania:

- Dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić;
- Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Dziecko często je zmienia;
- Pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach uwzględniających ćwiczenia fizyczne;
- Dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
- Dziecko wzdyga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
- Dziecko boi się rodzica lub opiekuna;

- Dziecko boi się powrotu do domu;
- Dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone;
- Dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- Nastąpiła nagle i wyraźna zmiana zachowania dziecka

Działania pracownika w związku z podejrzeniem wykorzystywania seksualnego dziecka:

- Zapewnij dziecko, że mu wierzysz - dziecko musi wiedzieć, że może liczyć na dorosłego, który mu wierzy i który udzieli mu pomocy. Osoba dorosła nie powinna osądzać tego, co mówi dziecko, ani oceniać jego wypowiedzi.
- Zachowaj spokój - jeśli Twój wyraz twarzy lub zachowanie zdradzą, że jesteś wstrząśnięty, rozgniewany, pełen odrazy czy wytrącony z równowagi, to dziecko może nie powiedzieć ci wszystkiego na temat wykorzystywania, a nawet odwołać to, co powiedziało wcześniej.
- Zadbaj o spokojne miejsce, w którym będziesz mógł porozmawiać z dzieckiem na osobności - Zadbaj o to, by rozmowa z dzieckiem odbyła się na osobności. Wyjaśnij mu, że musisz powiedzieć o tym, co od niego usłyszałeś, osobom, które pomogą mu poradzić sobie z sytuacją. W każdym wypadku poinformuj dziecko, że konieczne jest poinformowanie o wykorzystaniu osób, które zapewnią mu bezpieczeństwo.
- Nie składaj obietnic, których nie możesz dotrzymać - jeśli złożysz dziecku obietnicę, której nie będziesz mógł dotrzymać, dziecko uzna, że jesteś kolejnym dorosłym, któremu nie można ufać. Chociaż nauczyciel nie ma kompetencji i możliwości, by ochronić dziecko przed krzywdzeniem, może być osobą, która udzieli mu wsparcia, wywierając długotrwały korzystny wpływ na jego życie.
- Nie osądzaj sprawcy ani tego, co zrobił - jeśli zaczniesz krytykować sprawcę, dziecko może się za nim wstawić i zacząć bronić człowieka, którego w wielu wypadkach kocha. Kiedy dziecko zaczyna bronić sprawcy, często odwołuje to, co wcześniej powiedziało i nie mówi nikomu, jeśli sytuacja wykorzystywania się powtarza.
- Natychmiast powiadom Dyrektora - zgłoszenie podejrzenia wykorzystania seksualnego dziecka to Twój prawny obowiązek.
- Zachowaj dyskrecję - zapewnij dziecko, że, zajmując się jego sprawą, zachowasz dyskrecję i że o jego sytuacji dowiedzą się tylko osoby, które mogą mu pomóc, a nie wszyscy w Szkole/Przedszkolu (nauczyciele lub inne dzieci). Dlatego bardzo ważna jest

wiedza na temat tego, kogo i w jaki sposób należy powiadomić o sytuacji dziecka.

- Powiedz dziecku, co się będzie działo - przekaz dziecku jak najwięcej informacji na temat tego, co się wydarzy po ujawnieniu wykorzystywania. Być może nie będziesz umiał odpowiedzieć na wszystkie pytania. Bądź szczery. Jeśli nie znasz odpowiedzi na zadane pytanie, powiedz o tym dziecku.
- Nie prowadź dochodzenia - zostaw to specjalistom. Kiedy zgromadzisz informacje wystarczające do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu wykorzystania seksualnego dziecka, nie zadawaj dziecku dalszych pytań. Zadawanie pytań może stwarzać problemy w późniejszym procesie dochodzenia policyjnego lub prokuratorskiego.
- Zapewnij sobie wsparcie - informacje ujawnione przez dziecko mogą wywołać u ciebie trudne emocje. Ważne, abyś nie musiał(a) radzić sobie z nimi sam(a). Pomocna może być rozmowa z psychologiem lub pedagogiem albo ze specjalistą z organizacji działającej w tym obszarze.

Jeśli dziecko nie ujawniło wykorzystywania seksualnego wprost, ale jego wypowiedzi lub zachowania budzą niepokój, że przeżywa trudności lub problemy, nauczyciele powinni się starać:

- Zapewnić dzieciom przestrzeń do rozmowy o tym, że dzieci i dorośli mają problemy oraz że warto wtedy zwracać się o pomoc.
- Stworzyć okazję do indywidualnej rozmowy o sprawach, które mogą martwić dziecko.
- Zamiast narzucać dziecku rozmowę, należy budować z nim relację i dawać mu przestrzeń, tak by wiedziało, że kiedy tylko będzie tego potrzebować, może powiedzieć o swoich problemach i poprosić o pomoc.
- Uważnie obserwuj zmiany w funkcjonowaniu dziecka. Ważne, aby dyskretnie przyglądać się dziecku i obserwować potencjalne sygnały zagrożenia. Zalecana jest również komunikacja z innymi instytucjami mającymi kontakt z dzieckiem w celu wymiany informacji.
- W przypadku podejrzenia, że dziecko jest wykorzystywane seksualnie, pracownik posiadający taką informację zobowiązany jest powiadomić Dyrektora, który powiadamia policję, prokuraturę.

Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu
bądź Prokuratura Rejonowa w Gostyniu

Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Niniejszym zawiadamiam, o możliwości popełnienia przestępstwa kwalifikowanego z art* ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) na szkodę małoletniego **

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu opisać stan faktyczny, w szczególności w jaki sposób pracownicy placówki dowiedzieli się o przestępstwie popełnionym na szkodę małoletniego i jakie okoliczności lub dowody świadczą o możliwości popełnienia przestępstwa. W miarę możliwości, jeżeli okoliczności te stały się wiadome pracownikom placówki, należy podać następującego dane dotyczące przestępstwa:

data,

miejsce,

okoliczności przestępstwa,

świadkowie;

materiał dowodowy o popełnieniu przestępstwa np. dokumenty, wydruki, nagrania, zaświadczenia.

..... Imię i nazwisko osoby zgłaszającej

*należy wpisać przestępstwo spośród wymienionych w § 2 procedury. W razie braku możliwości dokonania kwalifikacji przestępstwa można tą część pominąć

**należy wpisać dane dziecka

Karta Przebiegu Interwencji	Data
Imię i nazwisko dziecka:	Klasa:
Opis podjętych działań:	
Spotkanie z rodzicami/opiekunami dziecka	
Forma podjętych działań: ☐ zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa: ☐ zawiadomienie Policji ☐ zawiadomienie Prokuratury ☐ wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka/rodziny ☐ powiadomienie Policji ☐ założenie Niebieskiej Karty ☐ szkolna pomoc psychologiczno – pedagogiczna w formie:..... . inny rodzaj interwencji, jaki.....	
Plan pomocy dziecku	
Działania szkoły	
Działania rodziców	
Wynik interwencji	

.....

(miejscowość, data)

Oświadczenie

Ja,, nr PESEL oświadczam, że

posiadam pełną zdolność do czynności prawnych, korzystam z praw publicznych, nie byłam (- em) skazana(-y) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego oraz nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Nie zostałam(-em) skazana(-y) prawomocnym wyrokiem za przestępstwa umyślne.

Jestem świadoma(-y) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(podpis)

.....

miejscowość i data

OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI

Ja,

nr PESEL/nr paszportu

oświadczam, że w państwie nie jest prowadzony rejestr karny/ nie wydaje się informacji z rejestru karnego. Oświadczam, że nie byłam/em prawomocnie skazana/y w państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

Podpis

....., dnia... r.

Załącznik nr 6

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkałem/am w następujących państwach, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa:

1. ...

2.

Oraz jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi/informację z rejestrów karnych.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

Podpis

Załącznik nr 7

pieczęć szkoły

....., dnia. r

Na podstawie art. 22c ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1304 ze zm.) oraz § 19 Standardów ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Pogorzeli

UPOWAŻNIAM

Panią/Pana do przygotowania personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich.

Podpis dyrektora

Odebrałem /podpis upoważnionego/

Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich

.....

Imię i nazwisko

Ja niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Małoletnich obowiązującą w Szkole Podstawowej im. A. Mickiewicza w Pogorzeli i przyjmuję ją do realizacji.

.....

(data, podpis)

Załącznik nr 9

Monitoring Standardów		Tak	Nie
1.	Czy wiesz, na czym polega polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem		
2.	Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem, obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
3.	Czy zapoznałeś się z dokumentem Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
4.	Czy poinformowałeś o tym fakcie osobę odpowiedzialną za politykę ochrony dzieci?		
5.	Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?		
6.	Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
7.	Czy stosowałeś procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?		
8.	W przypadku stosowania procedur, zaznacz, czy były skuteczne:		
9.	Czy byłeś świadkiem lub miałeś informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich?		
10.	Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w wewnętrznych procedurach ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika?		
11.	Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone?		
12.	Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego?		
13.	Czy masz jakieś uwagi/ poprawki/ sugestie dotyczące polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		

.....
(Miejscowość, data)

NOTATKA SŁUŻBOWA

Dnia w (miejsce)

o godzinie odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli:

1)

2)

3)

Tematyka spotkania obejmowała:

.....
.....
.....

Ustalono:

.....
.....

.....
(podpis, stanowisko służbowe)

Karta Interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez pedagoga	Data	Działanie
5. Spotkanie z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	• zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa • Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny • Inny rodzaj interwencji. Jaki?:	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji.		
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli jednostka uzyskała informację o wynikach/działaniach jednostki/działania rodziców	Data	Działanie